

TYPOGRAFIA

4
2012

Typografia 4/2012 | č. 1234 | ročník 115

Kodak

Editorial

drupa, směrodatný a stále dobře navštěvovaný světový veletrh tisku a médií se kvapem blíží. Typografia, časopis českých typografů a polygrafů mu věnovala pozornost již od prvních počátků, kdy jediným redaktorem byl kolega Stanislav Souček a redakce sídlila v „kachlíkárně“, výškové budově československých odborů v Praze na Žižkově. Tehdy se informace získávaly velmi obtížně a panu Součkovi a obětavé pomoci jeho manželky jsme mohli děkovat za sice omezené, ale stále žádané a vyhlížené informace ze světa. Po linkách odborářských kontaktů a korespondencí s odbornými časopisy, jejich šéfredaktory a několika významnými světovými typografy se přece jen dařilo sledovat hlavní trendy vývoje. Každou získanou informaci jsme četli třikrát a hltali názory odborníků a tvůrců Británie, Německa, Švýcarska a poněkud volnějšího Polska.

Dnes máme v Typografii možnost v roli mediálního partnera a v prostředí masově šířených informací získávat a otiskovat kterékoliv necenzurované informace, ale trochu nás mrzí a někdy překvapuje klesající chuť lidí ke čtení, předplacenému odběru odborného tisku a k publicistické spolupráci s redakcemi. Není pravda, že „lidé si dost informací najdou na webu“, spíš platí skeptický názor, že panuje obecný nezáměr. Ujišťujeme čtenáře, které přece jen zprávy z oboru zajímají a kteří sledují vývoj, že budeme informovat v rámci svých možností o vývoji tiskového média, o nových digitálních trendech i o cestách designu a typografie, které mají rostoucí vliv na náš obor a jeho specializace. Z nich se budou odvíjet i v nedaleké budoucnosti naše podmínky zaměstnanosti či z nich vyplynou i cesty knižní a informační kultury. Starší i nejnovější média tvoří komplex, doslova nabitý energií a stejně jako v dobách průkopníků nových, zejména tiskových technik působí na pokračující civilizaci a vzdělanost národů a celých kontinentů. Vidíme to na příkladu tzv. rozvojových zemí Asie, Afriky a Jižní Ameriky, z nichž mnohé rychle dohánějí zaostalost, nedostatek informací a technologií pro vzdělávání v ohromných rozměrech. Ten komplex na druhé straně se stává příležitostí nově koncipovat národní kultury v oblasti knihy, vzdělání, písma a typografie, učebnic, novin a periodického tisku, obalů, reklamy a nacházet novou existenci a zaměstnanost pro nové generace mladých lidí, pro uplatnění žen a manažery nového typu. Nově se zakládají a utvářejí principy a cesty národního designu, digitální typografie, architektury a užitého umění, bydlení a školství. Sami jsme zažili a poznali, jak obtížné je po delší pauze v získávání potřebných informací, učebnic a odborné literatury dohánět ostatní svět. Dodnes prožívají naše poválečné generace po několika desítkách let zavřených hranic, politické a technologické cenzury, jak obtížně se dojíždí peleton. Z národa Komenského a velkých vynálezců mediálních technik jsme padali do údolí nekvality, nevzdělanosti a nezájmu okolního světa. Pomalu pronikáme do světa nových technologií a vyšší úrovně školství a vzdělanosti. A přitom se i naši nové generaci otevřel svět a přináší i nám příležitost uplatnit v něm své zkušenosti, tradice a schopnosti.

O to větší je potřeba nových informací a je dobře, že na nejbližší veletrh drupa se chystají nejen podnikatelé a investoři, ale také učitelé, školitelé a studující. Orientace v nových digitálních médiích není snadná a špatné pochopení a vyhodnocení nových směrů může přinést nežádoucí omyly v dalším zaměření vydavatelských a tiskárenských podniků. Nejsou to pouze investiční záměry, kde lze nadělat nové chyby a zaspát, je to i možnost chybné orientace osobního vývoje a vlastního vzdělání svém i svých potomků. Z těchto hledisek je významné sledovat takzvané doprovodné akce veletrhu, výstavy, informace z oblasti typografie a designu tiskovin a kampaní, akcí pro školy a odborné pedagogy a také informace o papírových i jiných materiálech pro tisk a nové produkty.

Neměla by nás ovlivnit často velmi povrchní diskuze o klesajících objemech tisku v souvislosti s digitálním čtením, s pokračující automatizací, s elektronickými výrobky hardwaru a softwaru, z této debaty mohou vzniknout opět chybné projekty, ať už přeceňující nebo podceňující vývoj. drupa a další rozvoj našeho oboru není o nic horší než ten dosavadní a moderně pojaté veletrhy, jako nadcházející přehlídka v Düseldorfu nás o tom snadno přesvědčí. Přejeme úspěšnou cestu všem, kdo se ke břehům Rýna vypraví, i těm, kdo budou nové poznatky a příklady rozebírat a vyhodnocovat pro svůj další rozvoj osobní i firemní.

Vladislav Najbort

Autorem obálky je firma Kodak.

Typografia *digitální* 4/2012 je vytištěna na digitálním tiskovém stroji Kodak Nexpress SX s použitím 3D efektu.

OBSAH
CONTENTS

1 Vladislav Najbrt

Editorial

2 Milan Lelek

Co můžeme očekávat na veletrhu drupa 2012 v oblasti předtiskové přípravy?

What can we expect at Drupa 2012 in the prepress area?
4 Milan Lelek

Digitální tisk a ofset – Předvede drupa 2012 inteligentní kombinaci obou tiskových postupů?

Digital and offset printing – drupa 2012 show an intelligent combination of the two printing processes?

6 Ondřej Sedláček

Jedna tvář, nespočet výhod

One face, countless advantages

7 PR Böttcher

PR Böttcher

8 Andrew Tribute

Ofsetový a digitální tisk – vzájemně se doplňují

Litho & Digital – A Complementary Mix

11 Inovace/novinky/racionalizace – Chytré řešení pro knihárny

Innovation/news/rationalization – Smart solutions for bookbinding

12 Jednou větou, třemi větami

One sentence, three sentences

13 Kalendář roku 2012

Calendar of the year 2012

16 12. Ročník soutěže Kalendář roku má své vítěze

12th Year of competition Calendar of the year has its winners

19 Milan Souček

Tiskové papíry v letech 2000–2010

Printing papers in the years 2000–2010

20 Marta Sylvestrová

Papež kouřil trávu – Husák nikoliv a co bylo potom...

DAR Karla Halouna Moravské galerii v Brně

The Pope smoked Dope – Husak not and what was then...

GIFT of Karel Haloun for Moravian Gallery in Brno

22 Aktuality z domova a ze zahraničí

Actualities from printing industry

24 Kolegium Typografie představuje své členy

Kolegium Typografie introduces its members

Typografie digitální

Příloha o digitálním tisku tištěná digitálním tiskem vložená uvnitř čísla

TYPOGRAFIA 4/2012/1234/ROČNÍK 115

Odborný časopis českých polygrafů a typografů

Vydavatel Digirama s.r.o., Tuchoměřická 343, Praha 6, 164 00

Adresa redakce Tuchoměřická 343, Praha 6, 164 00

www.typografiaz.cz

Manažerka časopisu Zdeňka Maršová, 776 664 427

marsova.typografia@tercie.cz

Šéfredaktor Vladislav Najbrt

Redakce Jitka Böhmová, 776 613 647

bohmova.typografia@tercie.cz

Předseda redakční rady Milan Maršo

Redakční rada Jaroslav Hruška, Jan Král, Milan Maršo,

Zdeňka Maršová, Vladislav Najbrt, Jan Opletal, Jan Sehnal,

Jiří Zápotocký

Zahraniční partner Thomas Helbig, Kurt K. Wolf,

Lubomír Krátký

Obálka: Kodak

Předtisková příprava Tercie servis s.r.o.

Tisk Tercie Praha spol. s r.o.

Příjem inzerce v redakci Tuchoměřická 343, Praha 6, 164 00

Cena čísla 60 Kč, Předplatné v redakci, Roční předplatné

700 Kč + 14 % DPH

Název a číslo účtu Digirama s.r.o., č.ú. 51-2279360247/0100

Komerční banka, pob. Praha 6

ISSN 0322-9068, Registrováno pod MK ČR 7504

Podávání zásilek povolila Česká pošta pod č.j. nov. 6084/96

Vydavatel a redakce neodpovídají za obsah autorských

článků.

Toto číslo je tištěno barvami dodanými firmou

Michael Huber CZ

Co můžeme očekávat na veletrhu drupa 2012 v oblasti předtiskové přípravy?

Ještě před několika lety by bylo nezbytné zabývat se hodnocením nabízené techniky, před dvaceti lety skenery, před deseti lety zařízení a postupy „computer to plate“. Teprve v návaznosti na techniku to bylo software pro nejrůznější oblasti přípravy tiskovin, od redakčních systémů, až po vlastní osvit tiskových stránek, nebo užitků na tiskovou desku.

Bylo pro mne velkým zážitkem sledovat přednášku Stephana Jaeggiho na „Malém printforu“ 22. března 2012 v Praze na výstavišti v Holešovicích. Znáám i osobně tohoto „guru“ formátu PDF od roku 1987, kdy jsem dostal možnost zabývat se výstupem sazby přes PostScript. Od roku 1996 koncentruje Jaeggi své aktivity na PDF technologii.

V současné době jsou ještě stále předlohy pro tisk ve formátu PDF založeny na ISO standardu PDF/X-1a a PDF/X-3. Ovšem tyto standardy narážejí na problémy s transparentcemi, které podporuje většina grafických programů pro tvorbu objektů a stránek. Redukce transparence může mít za následek masivní snížení kvality. Je zde riziko chybného osvitů určitých elementů, jak konkrétně předvedl Jaeggi. Přitom chybné nastavení přetisku není na vstupním PDF souboru vidět. Další častou chybou jsou světlé linky mezi objekty přepočtenými do jediné roviny.

Je zřejmé, že nejlepší postup, jak se vyhnout problémům s redukcí transparence, je zahrnout transparentci do vytváření stránek a ostatních elementů pro tisk. To se podařilo zavedením PDF/X-4 v roce 2008. Ovšem až koncem roku 2011 byla vydána příručka „PDFX-ready Workflow 2.0“ která je podrobně vysvětluje a současně tvoří i návod pro zavádění postupů, které jsou kompatibilní s PDF/X-4 standardem. Jaeggi přitom vysvětlil, a to na základě svých

Ilustrační foto drupa 2008. Zdroj: drupa

rozsáhlých zkušeností se zaváděním PDF/X-4 s modifikací u mezinárodních farmaceutického koncernu Novartis, který tiskne globálně obaly na medikamenty kdekoli po celém světě (www.novartis.com), jak postupovat v podmínkách praxe, při zadávání zakázek takového koncernu, kdekoli na celém světě. Právě při takovýchto úlohách se vyplatí pracovat se standardy, které lze přizpůsobit speciálním potřebám. V tomto případě se jedná o tisk pomocí speciálních barev, které jsou ovšem stejně všude, kde koncern nechává tisknout své obaly. Pokud by byl použit libovolný formát dat pro vstup do tisku, znamenalo by to značné investice do licencí speciálních programů. To je moje osobní poznámka. Proto se vyplatí i vzájemná spolupráce mezi podniky při zavádění nových standardů, jako je tomu u zmíněné švýcarské příručky „PDFX-ready Workflow 2.0“, samotný ISO standard v rámci praxe nestačí.

Pro pochopení standardizace přes PDF 1.7 specifikaci (ISO 32000) je si nutno uvědomit, že se jedná o specifikaci ve 4 úrovních:

1. PDF specifikace 1.7
2. PDF/X standard ISO
3. PDF/X plus (Ghent PDF Workgroup, GWG, PDFX-ready)

Ilustrační foto drupa 2008. Zdroj: drupa

4. Firemní, zákaznická, nebo zakázkově specifická kritéria (počet stránek, velikost stránky, přídavek na ořez, přípustné speciální barvy, atd.)

Z hlediska PDF/X standardu je vhodné doplnit celou informaci ještě tabulkou současných „živých“ variant PDF, jak s nimi pracuje Ghent PDF Workgroup:

- Pro tiskové barvy a dokončující zpracování obalů jsou používány standardní technické názvy (např. Braille, Cutting, Perforating, Varnish Free, Legend = Braillovo písmo, výsek, perforace, bez laku, legenda)
- Výstupní podmínky při tisku Coated FOGRA39 (Adobe)

Současné „živé“ standardy PDF v rámci ISO normy 32000, podle Ghent PDF Workgroup

	PDF/X-1a:2001/03	PDF/X-3:2002/03	PDF/4:2010	PDF/4p:2010	PDF/5n:2010	PDF/5g:2010	PDF/5pg:2010
CMYK + speciální barvy	●	●	●	●	●	●	●
Mediálně neutrální barvy	–	●	●	●	●	●	●
Transparence, roviny, JPEG2000, OpenType	–	–	●	●	●	●	●
Reference pro podmínky výstupního profilu (ICC)	–	–	–	●	–	–	●
N-color (více barev, např. hexachrome)	–	–	–	–	●	–	–
Externí grafické objekty (obrazy, inzeráty)	–	●	–	–	–	●	●

Ještě „Novartis Arftwork File Specifikation“, jak ji definoval Jaeggi při své přednášce:

- Novartis Arftwork File je založen na PDF/X-4 a CMYK+SPOT specifikaci společnosti Ghent PDF Workgroup
- Jsou zde ovšem další požadavky
 - Live Text (živý text, který je nezbytný pro program na porovnávání textu; jedná se o obaly na léky, kde je nezbytné před vlastním tiskem kontrolovat, že je vše bez jakýchkoliv chyb
 - Pro tisk jsou přípustné jen Pantone Coated speciální barvy, které jsou na celém světě shodné, tisk probíhá jen na natíraný materiál

Ilustrační foto drupa 2008. Zdroj: drupa

Ilustrační foto drupa 2008. Zdroj: drupa

- Přídavek na ořez 2 mm
- Bez rovin v dokumentu
- Bez komprese přes JPEG2000
- Název souboru pro tisk s označením „X-4“

Ilustrační foto drupa 2008. Zdroj: drupa

Na závěr konkrétní údaje o zájmu potenciálních návštěvníků rok před výstavu drupa 2012:

Největší zájem je o digitální inkjet tisk (52 %), proti tomu jsou v 19 základních technologiích zastoupeny jen 3 technologie přípravy pro tisk. Computer to Plate (CTP 25 %), náhled přes displej včetně dálkového (22 %) a digitální nátisk na substrát (hardproof 12 %). Velký zájem je proti tomu o propojení tiskárny do sítě a o standardní postupy (workflow 42 %), nové obchodní postupy přes Web to Print (40 %) a energii a ekologii (38 %). Ostatně tyto trendy se projeví i na akci „Malé printforum“, kde byla věnována pozornost přednášce Michala Kourka z firmy „Cicero Stapro Group“, která je leadrem trhu s polygrafickými MIS v ČR a SR (celkem 80 instalací).

V poslední době se také hodně píše o „diskruptivní technologii“, kterou jako pojem zavedl Clayton M. Christensen v pozoruhodné práci, která zkoumala povahu inovací. Jde o takovou technologii, která naráz a skokově mění pravidla hry – a kdo se nedokáže přizpůsobit, vyklízí kolbiště. V oblasti přípravy pro tisk to byly skenery, které byly nahrazeny digitálními kamerami, s paměťmi typu flash, které jsou malé a mají jen nepatrnou spotřebu energie. Nově je paměť flash integrována přímo do čtecích zařízení a přenos dat je realizován přes Internet, nebo z firemního „úložiště dat“. Tato technika je pro nás zajímavá tím, že podporuje postupy Web to Print, nebo i dálkový přístup do systému řízení tiskárny přes MIS, podle hesla sledovat, řídit a kontrolovat. Před řadou let to byla fotosazba, která vyklidila pole standardním systémům zpracování dat pro tisk, v posledních desíti letech formátu PDF, kterému byl věnován tento „předdrupový“ příspěvek. ✕
 Milan Lelek